

۲۰۲۰ شو

پایه دوازدهم
رشته ریاضی و تجربی

دین و زندگی ۳

فیروز نژادنجف، احمد منصوری

درسنامه کامل با بررسی خط به خط کتاب درسی

بانک سؤالات تشریحی به سبک جدید امتحانات نهایی

آزمون‌های شبیه‌ساز + آزمون پیش‌بینی ماز از امتحان نهایی

پاسخنامه بارم‌بندی شده برای یادگیری نحوه نمره‌گرفتن در امتحان

دوبینگ فوری شب امتحان و خلاصه صوتی کل کتاب

دین و زندگی ۳

عنوان: بیست‌شو دین و زندگی ۳ (ویژه دانش‌آموزان پایه دوازدهم رشته ریاضی و تجربی | مؤلف: فیروز نژادنجف، احمد منصوری | موضوع: آموزش متوسطه ۲ | مشخصات ظاهری: ۲۰۰ ص، مصور ۲۹ × ۲۲ س.م، جدول | شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۴۸۱-۲۴-۱ | وضعیت فهرست‌نویسی: فیبای مختصر | مشخصات نشر: تهران، موسسه هونام پرتوآندیشان ماز، ۱۴۰۲ | شماره کتاب‌شناسی ملی: ۹۷۳۰۲۱۲

عنوان

۲۰شو دین و زندگی ۳

(ویژه دانش‌آموزان پایه دوازدهم رشته ریاضی و تجربی)

ناشر

ماز

مؤلف

فیروز نژادنجف، احمد منصوری

مدیر تألیف

دکتر رسول خنجری

نظارت بر تولید محتوا

علی‌رضا کاهیدوند

ویراستار علمی

صالح احصایی

ویراستاران فنی

سیده فاطمه موسوی حصار، نیلوفر رئیس‌نیا

طراح جلد و فرم اول

تایماز کاویانی

طراح لی‌اوت

سمیه نجار

صفحه‌آرا

سمیه نجار

نوبت چاپ

اول - ۱۴۰۳

تیراژ

۲۵۰۰ نسخه

شابک

۹۷۸-۶۲۲-۸۴۸۱-۲۴-۱

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به «گروه آموزشی ماز» است و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی، حق چاپ و برداشت تمام یا قسمتی از اثر را بدون مجوز کتبی از انتشارات ندارد و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

www.biomaze.ir

www.digimaze.org

مقدمه ناشر

داستان برمی‌گردد به سال‌ها پیش! همه چیز از اونجا شروع شد که توی دوران کنکور خودم، به هر کی ساعت مطالعه‌ام توی روز رو می‌گفتم، کسی حرفمو باور نمی‌کرد.

توی اون دوران، من واقعاً روزانه ۵ تا ۶ ساعت درس می‌خوندم؛ اما به‌خاطر ترازهای بالایی که توی آزمون‌ها داشتم، کسی باورش نمی‌شد و همه فکر می‌کردن روزی ۱۲ ساعت درس می‌خونم. اون موقع‌ها، خودمو آدم باهوشی تصور نمی‌کردم؛ پس همیشه تصورم این بود که فرق من با بقیه، توی یک چیز دیگه‌ست و اونم نحوه درست درس خوندن. خیلی از بچه‌ها زیاد درس می‌خونن، اما درست درس نمی‌خونن!

زمان گذشت و گذشت تا با آدمایی مثل خودم آشنا شدم. اونا هم تونسته بودن با ساعت مطالعه معقول، نتایج خیلی خوبی بگیرن! حوالی سال ۹۴ بود، هنوز از کنکورمون اون قدر زیاد نگذشته بود که ماجراهای اون روزا یادمون بره. با توجه به همون روش مطالعه درست، یک کتاب تألیف کردیم؛ ولی نه پول داشتیم و نه مجوز نشر! این شد که توی خیابان انقلاب تهران از یک انتشارات به انتشارات دیگه می‌رفتیم و ازشون می‌خواستیم کتابمون رو چاپ کنن. اون روزا خیلی سختی کشیدیم؛ اما در آخر، انتشارات گاج، نمونه کتاب ما رو دید، از محتوای استقبال کرد و نهایتاً کتاب ما توی گاج چاپ شد. قابل باور نبود؛ اما اون کتاب توی همون سال اول چاپ، تبدیل به پرفروش‌ترین کتاب کمک آموزشی ایران شد.

حوالی سال ۹۷ بود که مثل بازیکن‌های فوتبال، با یک قرارداد بهتر جابه‌جا شدیم و همکاریمون با انتشارات خیلی سبز آغاز شد. اونجا هم تمام کتاب‌هایی که تألیف کردیم، توی زمان خودش، پرچم‌دار بازار آموزش ایران شدن.

تو تمام این سال‌ها روی محصولات آموزشی آنلاین خودمون توی سایت ماز تمرکز کردیم و امروز، دیگه محصولات آموزشی ماز رو همه توی ایران استفاده می‌کنن و با ماز آشنا هستن. توی مسیر آموزش آنلاین، به چیزی که می‌خواستیم رسیدیم و حالا نوبت اینه که تو فضای نشر، اونم توی نشر خودمون به چیزی که می‌خواهیم برسیم.

مطمئنم که اهمیت و تأثیر مطالعه کتاب‌های ماز هم دیر یا زود بر همگان معلوم میشه و فرق تویی که زودتر از بقیه این کتاب رو می‌خونی، این خواهد بود که می‌تونی توی ماراثون کنکور، به‌خوبی از رقیب‌های خودت جلو بزنی. قدر این کتاب رو بدون و ازش نهایت استفاده رو ببر که حاصل سال‌ها تجربه و کار در بالاترین سطح فضای آموزش کشور هست.

دکتر سید آرمان موسوی‌زاده
مدیرعامل گروه آموزشی ماز

@biomaze

biomaze

biomaze.ir

مقدمه مؤلف

یک سلام خیلی گرم و خاص به همه دانش‌آموزان عزیز، به کلاس دین و زندگی ماز خوش اومدید. حالا چرا کلاس؟ چون این کتاب حاصل تلاش و اندوخته‌های سال‌ها تدریس، دسته‌بندی‌ها، نکات، سؤالات احتمالی و آزمون‌های شبیه‌سازش، همه و همه به‌طور خاص برای موفقیت شما تألیف شده تا از هر منبع و کلاس دیگری بی‌نیاز باشید. راستش همه ما اساتید و به‌خصوص شما دانش‌آموزان، این چند سال اخیر درگیر خیلی از اخبار و حواشی بودیم و آخریش هم این بود که «کنکور سراسری از سال ۱۴۰۲ به بعد با تأثیر قطعی معدل برگزار خواهد شد» و همه رو تحت‌تأثیر خودش قرار داد. از اونجایی که ما توی ماز همیشه به‌عنوان اولین مجموعه، خودمون رو مطابق با تغییرات برای راحتی دانش‌آموزان و موفقیتشون تغییر دادیم، فکر کردیم که چطور می‌تونیم تو این زمینه چه از ابتدای سال و چه برای کسانی که اواخر سال به فکر خوندن برای امتحان نهایی میفتن، کمکی کنیم؛ چون قطعاً هدفمون موفقیت شما عزیزانه. پس شروع به نوشتن کتاب‌های نهایی کردیم که چه از نظر درس‌نامه (واقعاً غنی و بی‌رقیب... حالا می‌ری می‌خونی می‌بینی) و چه از نظر سؤالات و مجموعه نکات، بتونه منبعی برای بیست شدن و رسیدن راحت‌تر شما به رشته دل‌خواهتون بشه. حالا به سؤالی که پیش میاد اینه که این کتاب رو چطور استفاده کنیم؟

زمان نوشتن کتاب، با توجه به تعداد سؤالات و مباحث کتاب، هر درس رو به ۲ بخش تقسیم کردیم و انتهای درس‌نامه، سؤالاتش رو آوردیم. حالا این کار چه مزیتی داره؟ اول اینکه شاید شما به درس‌نامه یک مبحث مسلط باشید، پس اگه فقط بخواید سؤالاتش رو بخونید، خیلی راحت می‌رید سراغ سؤالاتش و دوم اینکه با توجه به تفکیک مبحثی سؤالات و چیدمان دقیقشون، دیگه با انبوهی از سؤالات مواجه نمی‌شید و در هر بازه مطالعاتی می‌تونید با خیال راحت یک مبحث رو جمع کنی. به‌طور کلی وقتی درس اول رو باز می‌کنید، با چند مورد مواجه می‌شید:

۱ فوت کوزه‌گری: تو این قسمت، خیلی صمیمی ماجرای درس و نکات مهمی که باید بهش توجه کنید رو گفتیم و بارم هر درس رو مشخص کردیم. ۲ نیم‌نگاه: تو این قسمت، هم مباحث اصلی و هم شاخه‌های فرعی هر درس، تو یه نمودار مشخص شده و نقشه درس رو راحت می‌بینید. ۳ درس‌نامه: تمام متن کتاب با تمام جزئیات به‌شکل خیلی دقیق و روان براتون شرح داده شده و آیات، احادیث و ارتباطشون با متن کتاب بیان شده که با قسمت‌هایی از قبیل «آیه‌شناسی»، «حدیث‌شناسی» و «شعرشناسی» زیاد سروکار دارید. ۴ باکس‌های ویژه: این باکس‌ها توی درس‌نامه با اسم‌های «جمع‌بندی»، «نکته» و «خواست‌باش» اومدن و کلی نکته و مطلب خفن توشون گذاشتیم. ۵ ایستگاه سؤالات امتحانی: تمام تلاشمونو کردیم که توی این قسمت، بهترین و محتمل‌ترین سؤالات رو براتون به‌ترتیب چیدمان امتحان نهایی و به‌صورت کاملاً علمی طراحی کنیم که دیگه هیچ استرسی نداشته باشید. ۶ روی دیگر سؤالات: یک قسمتی که خیلی ویژه توی سؤالا گذاشتیم، اینه که شما توی سؤالا می‌بینید نوشتیم «روی دیگر سؤال»، این یعنی ما هر سؤال رو بررسی کردیم و اگر سؤالی قابلیتش رو داشته که به شکل دیگه‌ای مطرح بشه، (مثلاً بخوان بیچون و سختش کنن) ما براتون پیش‌بینیش کردیم. ۷ آزمون‌های جمع‌بندی: برای نیم‌سال اول، ۲ آزمون و برای نیم‌سال دوم، ۵ آزمون گذاشتیم تا با خیال راحت به مصاف امتحان نهایی برید و شک نکنید بیشترین مطابقت رو با نهایی خواهیم داشت. ۸ دوپینگ: استرس شب امتحان، از اون استرسایی هستش که بعیده کسی تجربش نکرده باشه، دوپینگ کارش همینه که مثل یک بالشت نرم زیر سر شما که باعث خواب راحتون میشه، تمام نکات دینی رو توی چندین صفحه، خلاصه براتون جمع می‌کنه تا شب امتحان دیگه هیچ ناراحتی‌ای نداشته باشید و به‌جای اینکه بخواید خلاصه‌نویسی و نکته‌برداری کنید و نگران باشید که جایی جامونده باشه، ما براتون این کار رو انجام دادیم، خیالتون راحت باشه. در آخر بخش دوپینگ، «اصطلاحات مهم»، «آیات مهم»، «احکام مهم» و «اشعار مهم» رو براتون آوردیم تا یک جمع‌بندی جامع و کامل از کتاب دین و زندگی دوازدهم داشته باشید. خب رسیدیم به قسمت تشکرها، جا داره که از تمام کسانی که زحمت کشیدند تا این کتاب آماده بشه تشکر کنیم. اول از همه، از آقای دکتر سیدآرمان موسوی‌زاده که با تلاش‌هاشون ماز رو به این مرحله و جایگاه رسوندند، متشکرم. یه تشکر ویژه دارم از مدیر محترم کتاب و آزمون‌های ماز، آقای دکتر رسول خنجری که با دقت‌نظر، نکته‌سنجی و راهنمایی‌های خوبشون باعث شدن که یک کتاب سطح عالی داشته باشیم. همین‌طور از آقای علی‌رضا کاهیدوند و خانم نیلوفر رئیسی نیا که با پیگیری‌ها و دلسوزی‌هاشون باعث شدن این کتاب به ثمر بشینه و از ویراستار خوب کتابمون آقای صالح احصایی که زحمت ویرایش علمی کتاب رو بر عهده داشتند، تشکر می‌کنم.

راه بیست‌شو

راه بیست شدن، با کتاب‌های بیست شو هموارتر است! چطور؟ چون این مجموعه کتاب با هدف بیست شدن شما در امتحانات نهایی نوشته شده‌اند و البته ویژگی‌هایی دارند که در ادامه به آن‌ها اشاره می‌کنیم:

۱ درس‌نامه‌های جامع، کاربردی و پر نکته: با بیانی ساده، خطبه‌خط کتاب درسی را برایتان موشکافی، بررسی و مطالب را دسته‌بندی می‌کند. ۲ بانک سؤالات تشریحی (شبیه‌ساز امتحان نهایی) چیدمان و انتخاب سؤالات این بخش بر اساس «سطوح یادگیری شیوه‌نامه بلوم» و «پوشش صد درصدی نکات احتمالی امتحان نهایی» صورت گرفته است. البته هر سؤال بارم دارد تا شما ارزش موبه‌موی انواع سؤالات را بشناسید. ۳ آزمون‌های پایانی نوبت اول و دوم: در این بخش شما با پاسخ دادن به آزمون‌های تألیفی و نهایی برگزار شده دوره‌های قبل، اندوخته‌های ذهن و دانش خودتان را محک می‌زنید و خودتان را برای ۲۰ گرفتن آماده می‌کنید. ۴ پاسخ‌نامه تشریحی: در اینجا کنار هر پاسخ، یک تگ تاکسونومی براساس سطوح یادگیری شیوه‌نامه بلوم (مصوب آموزش و پرورش) گذاشته‌ایم تا شما با سطح هر سؤال و پاسخ آن به‌خوبی آشنا شوید. این سطوح عبارت‌اند از: دانشی، کاربردی، تحلیلی، ارزیابی و قضاوت، خلاقیت و درک و فهم که در پایین صفحات بخش پاسخ‌نامه، آن‌ها را با یک علامت مشخص، برایتان در نظر گرفته‌ایم. ۵ دوپینگ فوری: این بخش خلاصه‌ای کاربردی از مهم‌ترین مطالب هر درس ارائه می‌دهد و چاره کار شما برای شب امتحان است. ۶ آزمون طلایی: در این آزمون، پیش‌بینی امتحان نهایی پیش رو توسط مؤلف انجام شده است. از آن به راحتی نگذرد. حتماً یکبار آن‌را از خودتان امتحان بگیرید و سپس با کمک راهنمای تصحیح این آزمون، اشکالات خود را مرور کنید. ۷ یادکست جمع‌بندی: درضمن با گوش دادن به یادکست جمع‌بندی این درس، می‌توانید راحت و آسوده، مطالب مهم را به ذهن بسپارید. برای این منظور، رمزینهای را که مشخص کرده‌ایم، اسکن کنید.

«وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى»
فیروز نژادنجف، احمد منصوری

معرفی دیجی‌ماز

ما تو دیجی‌ماز این زمینه رو براتون فراهم کردیم تا از تجربه مطالعه کتاب الکترونیکی لذت ببرید. تو دیجی‌ماز، همه کتاب‌هاتو، حتی کتاب‌های درسی‌تو، یک‌جا و در یک اپلیکیشن کنار هم داری و همه‌جا میتونی با خودت ببریشون! مزیت‌های منحصربه‌فرد دیجی‌ماز نسبت به سایر ابزارهای مطالعه کتاب الکترونیکی:

■ امکان هایلایت کردن

همونطوری که با ماژیک فسفری توی کتاب‌های کاغذی مطالب مهم رو هایلایت می‌کنی! با این تفاوت که ماژیکت تموم نمیشه و هر وقت بخوای می‌تونی پاکش کنی!

■ امکان یادداشت گذاری توی صفحات

همونطور که گوشه کتابت نکات مهم رو می‌نویسی، اینجا هم هر چه دل تنگت می‌خواهد بنویس و نگران کم‌بودن جا هم نیستی دیگه!

■ امکان نشان‌دار کردن صفحات برای مرور مجدد

دوست‌داری قبل امتحانت، سریع صفحات مهم رو مرور کنی؟ دیگه نگران نباش. صفحات مهم رو علامت بزن و خیلی سریع مرورشون کن!

■ امکان خط کشیدن و ترسیم آزاد

علاوه بر هایلایت کردن، دوست‌داری زیر کلمه‌های مهم هم خط بکشی؟ مشکلی نیست. توی دیجی‌ماز هم این امکانو داری! تازه خودکارتم چند رنگه و تموم نمیشه!

■ پاک کردن (یادداشت‌ها، خط کشی‌ها و هایلایت‌ها)

احساس می‌کنی کتابت خیلی شلوغ شده؟ یا چیزی رو نوشتی و می‌خوای پاکش کنی؟ بازم مشکلی نیست؛ هر چیزی که بخوای رو خیلی راحت می‌تونی پاک کنی! اثری هم ازش نمیمونه!!

■ ذخیره کردن تمامی تغییرات بعد از هر بار استفاده از کتاب

نگرانی که یه موقع نوشته‌ها، هایلایت و یادداشت‌ها توی کتاب گم بشن؟؟ نگران اینم نباش! توی دیجی‌ماز همه چیز ذخیره میشه و توی سیستم باقی می‌مونه!

■ امکان انتقال به صفحات مورد نظر از طریق فهرست مطالب

موقع خوندن pdf کتاب‌ها انگشتت درد می‌گیره و حوصله اسکرول کردن نداری؟ دوست‌داری سریع بری تو همون فصل وسط یا انتهای کتاب؟ واسه اینم مشکل نداری!! هر جای کتاب که باشی می‌تونی فهرست رو باز کنی و فقط با یه کلیک بری توی صفحه مورد نظرت!!

■ امکان جست‌وجوی کلمات

از اون دسته آدم‌هایی هستی که دوست داری ترکیبی بخونی و یه کلمه رو سرچ کنی و تمام مطالب مرتبط باهاش رو پیدا کنی؟؟ بازم مشکلی نداری! هر چی که بخوای توی دیجی‌ماز به فارسی یا انگلیسی می‌تونی سرچ کنی و پیدا کنی!

■ وضعیت نایت مود (night mode)

نور گوشی یا تبلت چشمتو اذیت میکنه؟ بازم مشکلی نداری!! کافیه دیجی‌ماز رو بذاری روی حالت نایت مود!

■ هر کتاب رو فقط یک بار تهیه می‌کنی!

تا حالا شده یه کتابی رو تهیه کنی بعد ببینی آپدیت جدیدش اومده و مجبور شی یه هزینه مجدد کنی تا تهیه‌اش کنی؟؟ دیگه این دغدغه رو نداشته باش! حتی اگه کتاب‌های دیجی‌ماز ۱۰۰ بار هم آپدیت بشن، نیاز به هزینه مجدد نداری و کتاب جدید برات فعال میشه!

■ آخریشو تو بگو...

بهمون بگو چه ویژگی‌های دیگه‌ای لازم داری که به دیجی‌ماز اضافه کنیم؟ تا توی آپدیت‌های بعدی این کارو انجام بدیم. اگه می‌خوای برنده باشی، سعی کن خوب پیش‌بینی کنی!

فهرست

درس ۱ هستی‌بخش

- درسنامه | ۷
- بانک سؤالات تشریحی | ۱۴

درس ۲ یگانه بی‌همتا

- درسنامه | ۱۹
- بانک سؤالات تشریحی | ۲۶

درس ۳ توحید و سبک زندگی

- درسنامه | ۳۱
- بانک سؤالات تشریحی | ۳۸

درس ۴ فقط برای تو

- درسنامه | ۴۳
- بانک سؤالات تشریحی | ۵۰

درس ۵ قدرت پرواز

- درسنامه | ۵۵
- بانک سؤالات تشریحی | ۶۲

درس ۶ سنت‌های خداوند در زندگی

- درسنامه | ۶۷
- بانک سؤالات تشریحی | ۷۵

درس ۷ بازگشت

- درسنامه | ۸۰
- بانک سؤالات تشریحی | ۸۶

درس ۸ زندگی در دنیای امروز و عمل به احکام الهی

- درسنامه | ۹۱
- بانک سؤالات تشریحی | ۹۸

درس ۹ پایه‌های استوار

- درسنامه | ۱۰۴
- بانک سؤالات تشریحی | ۱۱۱

درس ۱۰ تمدن جدید و مسئولیت ما

- درسنامه | ۱۱۶
- بانک سؤالات تشریحی | ۱۲۳

آزمون‌های پایانی نوبت اول و دوم ۱۳۱

پاسخ‌نامه تشریحی ۱۴۶

دوپینگ فوری ۱۷۶

درس ۱: هستی‌بخش

مشاوره تخصصی

خانوما و آقایان به کلاس دینی ماز و درس اول دوازدهم خوش اومدیدا حالا چرا لفظ کلاس رو به کار بردم؟! دلیلش اینه که هر اون چیزی رو که برای امتحان نهایی و نمره پیست گرفتن توی این درس نیاز دارید، خیلی موşkافانه و با جزئیات و دقیق براتون گفتیم. از همین درس اول که در مورد هستی‌بخش (خداوندی که به ما هستی و وجود میده) هست، شروع کنید و تا درس آخر که بیشتر مسائل حفظی هستش، همه رو ریزه ریز خیلی مرتب و چارل‌بندی شده براتون شرح دادیم که دیگه هیچ کم و کسری نداشته باشید.

توی این درس در مورد هستی‌بخشی خدا و وجودبخشی و وابستگی مون به خدا صحبت می‌کنیم و یه استدلال هم در این مورد می‌گیم که همیشه خدا، توی امتحان نهایی‌ها مورد سؤال بوده!

البته که این درس چون یه رگه‌هایی از فلسفه داره برای بچه‌های انسانی راحت‌تره؛ ولی خب خاطرتون جمع باشه که همه مباحث رو کامل و دقیق براتون توضیح می‌دیم و تمام سؤالی نهایی رو هم آوریم که یه بانک امتحان نهایی خوب رو شاهد باشید. خلاصه که فرمول پیست گرفتن و راه و روشش رو کامل شرح دادیم.

نهایتاً اینا همیشه کل داستان این درس و کتاب که مفصل براتون توضیح می‌دیم. هستیم باهاتون.

بارم‌بندی	نیم‌سال اول	نیم‌سال دوم
	۳	۳

نیم‌نگاه

تفکر و اندیشه

• در ذهن جوانه می‌زند. • در دل و قلب ریشه می‌دواند. • برگ و بار آن به صورت اعمال ظاهر می‌گردد.	• بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می‌سازد. • استعدادها را شکوفا می‌کند. • امید به آینده‌ای زیباتر را نوید می‌بخشد. • می‌تواند برترین عبادت‌ها باشد.
- اندیشه مانند بذری { برخی ثمرات اندیشیدن

حدیث‌شناسی

پیامبر اکرم (ص):

أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ

ترجمه:

برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.

پیام

تشویق به تفکر در مورد قدرت و صفات خداوند به عنوان برترین عبادت معرفی شده است (مواستون باشه داره هستی فراوند رو می‌گه نه پیستی فرا رو).

نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

شناخت اولیه به واسطه فطرت

هر کدام از ما، براساس فطرت خویش، خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. (این قسمت داره در مورد فرایابی فطری صحبت می‌کنه. آله یادتون باشه سال‌های قبل هم در مورد سرشت فراآشنا و فطرت مشترک صحبت شد. پس فوب به مباحث دقت کنید، چون مطالب سال دوازدهم هم خیلی به هم مرتبطن) به‌روشنی می‌دانیم در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات مدد می‌رساند. (توحید در ربوبیت (درس ۲))

شناخت و معرفت عمیق‌تر به واسطه تفکر و اندیشه

با وجود این شناخت اولیه، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرامی‌خواند و راه‌های گوناگونی را برای درک وجود او و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد. یکی از این راه‌ها، تفکر درباره نیازمند بودن جهان، در پیدایش خود، به آفریننده است. بیان این راه دو مقدمه دارد که به شرح زیر است:

مقدمه اول	مقدمه دوم
- اگر به خود نظر کنیم، خود را پدیده‌ای می‌یابیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست. - در اشیای پیرامون نیز که ببیندیشیم، آن‌ها را همین‌گونه می‌بینیم: حیوانات، گیاهان، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کهکشان‌ها، همه را پدیده‌هایی می‌یابیم که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.	پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد. همان‌طور که چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد.

شعرشناسی

عبدالرحمان جامی

ذاتِ نایافته از هستی، بخش
خشک ابری که بود ز آب تهی

چون تواند که بود هستی‌بخش
ناید از وی صفت آب‌دهی

پیام شعر: پدیده‌ای که وجودش از خودش نیست نمی‌تواند هستی‌بخشی کند. (مقدمه دوم)

- در آفرینش نیز، یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست که خودش ذاتاً موجود باشد. در این صورت، چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت؛ همواره بوده است و همواره خواهد بود.
- نتیجه: با توجه به دو مقدمه فوق می‌توانیم نتیجه بگیریم که ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد. این موجود برتر و متعالی «خدا» نامیده می‌شود.

جمع‌بندی

می‌فوییم دوتا مقدمه و نتیجه بالا رو خیلی خلاصه بیان کنیم:

مقدمه اول: ما و این جهان پدیده هستیم، یعنی وجودمان از خودمان نیست و هستی ما از خودمان سرچشمه نمی‌گیرد.

مقدمه دوم: موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست (پدیده‌ها)، در موجود شدن خود نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.

نتیجه: ما و همه پدیده‌های جهان در پدید آمدن و هست شدن خود نیازمند آفریننده‌ای هستیم که او خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد.

مواستون به این قسمت باشه‌ها، این مقرمات و نتیجه‌ای که به دنبال دارن حسابی سؤال فیز و مهمن!

نیازمندی جهان به خدا در بقا

شما حتماً نام مسجد گوهرشاد را که در جوار حرم مطهر امام رضا (ع) است، شنیده‌اید. این مسجد یکی از شاهکارهای هنر ایرانی بازمانده از دوره تیموریان است و جاذبه زیادی برای گردشگران و زائران دارد. این مسجد باشکوه همچنان باقی است، اما از معمار و بنا و کارگرانی که با عشق و هنر این مسجد را بنا کرده‌اند، خبری نیست.

تفاوت بنیادین دو رابطه «مسجد و بنا» و «مخلوقات و خداوند»

انسان پدیدآورنده و خالق نیست؛ اما خداوند خالق و هستی‌بخش است. مسجد از مصالح ساختمانی مانند خاک و سنگ و گچ و چوب و کاشی و... تشکیل شده که هیچ کدام از آن‌ها را بنا به وجود نیاروده است. هر یک از این مصالح نیز خواصی دارند که بنا آن را ایجاد نمی‌کند. بنا نه چسبندگی گچ را ایجاد می‌کند و نه سختی و استحکام سنگ را؛ به عبارت دیگر، بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را. کار بنا فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش آن‌هاست. خداوند، خالق سنگ و گچ و چوب و خواص آن‌ها و حتی خالق خود بناست. بر این اساس وجود بنا و نیز وجود مصالح و خواص آن‌ها، همه وابسته به خداست و خداوند هر لحظه اراده کند، آن‌ها از بین می‌روند و ساختمان متلاشی می‌گردد. می‌توان گفت که رابطه خداوند با جهان تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است؛ همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌شوند.

نتیجه: جهان، همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود. مسجد، با ساخته شدن از بنا بی‌نیاز می‌شود، اما موجودات چنین نیستند و پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. (علت از این‌رو دائماً با زبان حال، به پیشگاه الهی عرض نیاز می‌کنند. (معلول)

حواستون باشه

فب بیاید به کم بحث رو فلسفی‌اش کنیم که اتفاقاً طراحای نهایی هم قبلی بهوش علاقه‌مندان.

اگر در امتحان نهایی بیان کرده بود که: «هر موجودی نیازمند آفریننده است» اشتباه است؛ زیرا لفظ «موجود» شامل خداوند هم می‌شود. پس درست این است که بگوید: «هر پدیده نیازمند آفریننده است».

اساساً فرق بین موبود و پدیده، پدیده یعنی این که به پیروی پرور اومره و شامل فراواند نمی‌شه، ولی موبود، یعنی پیروی که وجود داره و شامل فرا هم می‌شه؛ پس حالا متوجه شری چرا عبارت «هر موبودی نیازمند آفریننده است» درست نیست؟

شعرشناسی

مولانا زبان حال موجودات را این‌گونه بیان می‌کند:

ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست	ما چو ناییم و نوا در ما ز توست
تا که ما باشیم با تو در میان	ما که باشیم ای تو ما را جانِ جان
تو وجود مطلق، فانی نما	ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما
حمله‌مان از باد باشد دم‌به‌دم	ما همه شیران ولی شیر عَلم

معنای کلی ابیات: در این ابیات، مولانا به فقر و ناتوانی انسان اشاره می‌کند و به نیاز او به خداوند و این که انسان هر چه دارد از خداست، اشاره می‌کند. به عنوان مثال انسان به نی توخالی تشبیه شده که اگر صدایی از آن ایجاد شود هم از خداست و به شیر روی پرچم تشبیه شده که حرکتش هم از خودش نیست و خداوند که وجود مطلق است به او هستی می‌بخشد.

پیام شعر: مخلوقات که شامل همه موجودات می‌شود، در پیدایش و بقا (در هر لحظه) به خداوند نیازمند هستند.

تدبر در قرآن

آیه‌شناسی

آیه ۱۵، سوره فاطر

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

ترجمه آیه:

ای مردم شما به خداوند نیازمند هستید و خدا است که [تنها] بی‌نیاز ستوده است.

پیام

۱- همه مخلوقات، از جمله انسان، در وجود و هستی خود نیازمند خدا هستند. «أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ» ۲- تنها وجود بی‌نیاز خداست و او در هستی خود به دیگری محتاج نیست. «اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» ۳- آیه به نیازمندی مخلوقات به خداوند هم در پیدایش و هم در بقا اشاره می‌کند. (این قبلی مهم و پرسواله‌ها)

ارتباط مفهومی

در ابیات مولانا: «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست...»، هم در مورد نیازمندی انسان به خداوند صحبت شد.

آیه‌شناسی

آیه ۲۹، سوره رحمان:

ترجمه آیه:

یَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ
هر آنچه در آسمان‌ها و زمین است، پیوسته از او درخواست می‌کند. او همواره دست اندرکار امری است.

پیام ۱- نیازمندی مخلوقات در پیدایش و بقا به خداوند (تکبیر این آیه بیش‌تر روی نیازمندی جهان تو بقا به فراونده. پس آیه بین پیدایش و بقا به کدوم رو ازتون فواستن، شما نیازمندی در بقا رو ملاک قرار برید.)

۲- درخواست دائمی موجودات از خداوند، نشانگر نیازمندی آن‌ها به خداست.

۳- خداوند، عالم را آفریده و آن را به حال خود رها نکرده است و همواره و در هر لحظه امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند.

ارتباط مفهومی

با آیه «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ...» ارتباط دارد؛ زیرا فقر و نیازمندی همه موجودات علت درخواست همیشگی آن‌ها از خداست و خداوند که غنی و بی‌نیاز است.

پرسش و پاسخ

• در آیات تدبّر کنید و به سؤالات پاسخ دهید.

۱- فکر می‌کنید چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟

پاسخ چون همه موجودات برای لحظه لحظه وجود خود محتاج و نیازمند خداوند و اگر خداوند لحظه‌ای آنان را به حال خود واگذارد، همه نیست و نابود می‌شوند؛ همچون منبع نوری که اگر یک لحظه نورافشانی نکند، پرتوهای نور از بین خواهند رفت.

۲- نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟

پاسخ انسان هر چه دارد، از خدا دارد و تمام داشته‌هایش از خداست. بالاترین داشته انسان همان نعمت وجود است که خدا به او عطا کرده است. از این‌رو، انسان در هستی خود به خدا نیازمند است و این نیاز همواره و در هر آن، وجود دارد و هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود. سایر داشته‌های انسان که همه برآمده از نعمت وجود است نیز نیازمند و وابسته به لطف خداست و اگر خدا هر لحظه اراده کند، می‌تواند آن را از انسان بگیرد. بنابراین انسان سر تا پا نیازمند خداوند است.

۳- منظور از این که خداوند هر لحظه دست اندرکار امری است، چیست؟

پاسخ نیازهای دائمی موجودات لطف و فیض دائمی را طلب می‌کند و او هر لحظه دارای فیضی جدید و مستمر برای آفریده‌ها است. چنین نیست که خداوند، عالم را آفریده و آن را به حال خود رها کرده باشد؛ بلکه همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند؛ بنابراین او هر لحظه دست اندرکار امری است.

آگاهی، سرچشمه بندگی

بین انسان‌های ناآگاه و آگاه فرق‌های اساسی پیرامون احساس نیاز به خدا وجود دارد.

• انسان‌های ناآگاه نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند، بی‌توجه‌اند.

۱- دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند.

۲- خود را نیازمند عنایات پیوسته او می‌دانند.

تفاوت‌ها

• هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیش‌تر شود (علت)، نیاز به او را بیش‌تر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیش‌تر ابراز می‌کند. (معلول)

افزایش خودشناسی ← درک بیش‌تر فقر و نیاز افزایش بندگی

• برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند.

حدیث‌شناسی

پیامبر اکرم (ص):

اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا

ترجمه:

خدایا هیچ‌گاه مرا چشم بر هم زدن به خودم وامگذار.

پیام ۱- کسی که فقر و نیازمندی به خداوند را درک می‌کند، از خداوند می‌خواهد که او را یک لحظه به خود وامگذارد.

۲- افزایش خودشناسی سبب درک بیش‌تر فقر و نیاز است و در نهایت موجب افزایش بندگی (عبودیت) می‌شود. (به نکته ترکیبی هم بد نیست بگیریم و اونم

این‌که خودشناسی منجر به فراشناسی بیشتر و در نهایت توحید عملی می‌شه. (درس ۴ دوازدهم))

۳- آگاهی، سرچشمه بندگی است.

سؤالات:

- در حدیث «اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا»، علت اظهار نیاز رسول گرامی اسلام چیست؟ **پاسخ** درک فقر و نیازمندی خود به خداوند
- چه چیزی در حدیث «اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا» موجب درک بیشتر فقر و نیازمندی می‌شود؟ **پاسخ** خودشناسی

نکته

«درک بیشتر فقر و نیازمندی» معلول «افزایش خودشناسی» و علتی برای «افزایش بندگی» است.

- قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را با کلمه نور بیان می‌کند که در نظر اول برای ما شگفت‌انگیز به نظر می‌رسد.

نور هستی

آیه‌شناسی

آیه ۳۵، سوره نور

اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ...

ترجمه آیه:

خداوند نور آسمان‌ها و زمین است ...

پیام ۱- خداوند نور است، یعنی این که ما نور نیستیم، بلکه آیه و نشانه‌ای از آیات الهی هستیم. ۲- خداوند نور هستی است، یعنی تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند، به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارند و وجودشان به وجود او وابسته است. ۳- هر چیزی در این جهان، بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود.

سؤال: منظور از نور بودن خداوند در آیه «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ...» چیست؟

پاسخ یعنی تمام موجودات وجود خود را از او می‌گیرند و به واسطه او تجلی می‌یابند.

حواستون باشه

در سؤالات مختلف و امتحان نهایی، اگر مخلوقات را با عبارت «نوری از انوار الهی» معرفی کرد، آن گزاره نادرست است؛ زیرا اولاً ما نور نیستیم، بلکه تجلی و بازتابی از نور هستیم و دوماً این که خداوند یکی است و انوار ندارد و صرفاً خداوند «نور واحد و مطلق» است.

- ما با نور خورشید، نور لامپ و انواع نورهای دیگر آشنا هستیم و می‌دانیم که خداوند از نورهایی نیست که از اجسام ناشی می‌شوند، یعنی منشأ مادی دارند.
- تعریف:** نور، آن چیزی است که: ۱- خودش پیدا و آشکار است و ۲- سبب پیدایی و آشکار شدن چیزهای دیگر می‌شود.
- نورهای معمولی هم این خاصیت را دارند که خودشان آشکارند و سبب آشکار شدن اشیای دیگر هم می‌شوند.

۱- وجود خود را از او می‌گیرند. }
 ۲- به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارند.
 ۳- وجودشان به وجود او وابسته است.

- به همین جهت، هر چیزی در این جهان، بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود. در واقع، هر موجودی در حدّ خودش تجلی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.

شعرشناسی

شیخ محمود شبستری:

دلی کز معرفت نور و صفا دید به هر چیزی که دید، اوّل خدا دید

معنای بیت پاکی و صفای دل سبب می‌شود که انسان در هر چیزی اول خدا را ببیند.

بابا طاهر:

به صحرا بنگرم صحرا تو بینم به دریا بنگرم دریا تو بینم
 به هر جا بنگرم کوه و در و دشت نشان از قامت رعنا تو بینم

معنای ابیات انسانی که به معرفت عمیق دست یابد، با هر چیزی خدا را می‌بیند.

پیام اشعار ۱- خداوند، نور هستی است. ۲- خداوند در تمام هستی مشهود است و خداوند در تمام موجودات تجلی دارد و می‌توان با هر چیزی خدا را دید.

بانک سؤالات تشریحی (شبیه‌ساز امتحان نهایی)

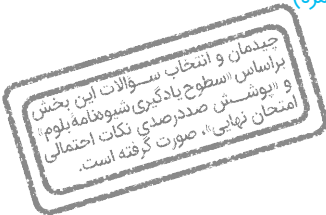
بخش اول: نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

الف با توجه به آیات و احادیث به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۱. با توجه به آیه مبارکه ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟ (۵/۰) خرداد ۱۴۰۰ و شهریور ۹۹
۲. پیام آیه شریفه ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾ را بنویسید. (۱ نمره) شهریور ۹۷/ شهریور ۹۱/ دی ۹۰
۳. با توجه به آیه مبارکه ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ به سؤالات زیر پاسخ دهید. (۱ نمره)

الف) نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟
 ب) چرا خداوند می‌تواند نیاز انسان و هر موجود دیگری را برطرف کند؟
۴. با توجه به آیه مبارکه ﴿يَسْأَلُوهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾ چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟ (۱ نمره)
۵. دعای پیامبر اکرم (ص) که می‌فرماید: ﴿اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا﴾ در مورد چه موضوعی است؟ (۵/۰)
۶. با توجه به آیه مبارکه ﴿يَسْأَلُوهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾ چرا خداوند هر لحظه دست اندر کار امری است؟ (۱ نمره)
۷. طبق فرمایش پیامبر اکرم (ص) ﴿أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ...﴾ برترین عبادت، چه عبادتی است؟ (۵/۰)
۸. در آیه شریفه ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ تدبر کنید و به سؤالات پاسخ دهید. (۱ نمره)

الف) فکر می‌کنید چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟
 ب) علت نیازمندی پدیده‌ها به خداوند چیست؟
۹. منظور از عبارت ﴿كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾ چیست؟ (۵/۰)
- الف) هر چیزی در این جهان آفرینش، به خالق نیازمند است.
 ب) خداوند، عالم را آفریده و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند.
۱۰. طبق فرمایش پیامبر گرامی اسلام: ﴿اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا﴾، چه رابطه‌ای بین معرفت انسان و ابراز نیازش به خدا وجود دارد؟ (۵/۰)

ب درستی و نادرستی گزاره‌های زیر را مشخص کنید. (هر مورد ۵/۰ نمره)

۱۱. هر موجودی نیازمند پدیدآورنده است. شهریور ۱۴۰۲
۱۲. هر موجودی به آفریننده نیازمند است. انسانی - خرداد ۱۴۰۲
۱۳. زبان حال دائمی موجودات، عرض نیاز به خداوند هم در مرحله پیدایش و هم در مرحله بقاست. خرداد ۱۴۰۲
۱۴. هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خداوند بیشتر شود، احساس نیاز او به خداوند نیز بیشتر می‌گردد. دی ۱۴۰۱
۱۵. همچنان که یک مدرسه پس از ساخته شدن بی‌نیاز از بنا است، موجودات نیز پس از پیدایش بی‌نیاز از خدایند. شهریور ۱۴۰۱
۱۶. یک موجود فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که خودش ذاتاً موجود باشد. شهریور ۹۹
۱۷. هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس می‌کند. شهریور ۹۴
۱۸. یک موجود فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند است که خودش ذاتاً حقیقت داشته باشد. خرداد ۹۱
۱۹. نیازمندی موجودات به خداوند منحصر در مرحله پیدایش است. شهریور ۹۰
۲۰. مخلوقات تنها در مرحله بقا به خداوند نیازمند و محتاج‌اند. دی ۹۰
۲۱. هر موجودی که وجودش از خودش نباشد برای موجود بودن نیازمند به دیگری نیست. اسفند ۸۹
۲۲. یک موجود فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که خودش ذاتاً موجود باشد. دی ۸۹
۲۳. هر چه معرفت انسان به خودش و رابطه‌اش به خدا بیشتر شود فقر خود را به دیگر موجودات بیشتر درک می‌کند. انسانی - دی ۸۷
۲۴. هر چه انسان در کسب تمایلات پیش رود، نیازمندی او به خدا کمتر می‌شود.
۲۵. هیچ پدیده‌ای را نمی‌توان یافت که به خودش متکی باشد.
۲۶. انسان‌های آگاه دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می‌دانند.
۲۷. پیامبر گرامی با وجود بی‌نیازی از خداوند، عاجزانه می‌خواهد که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد.

پ جاهای خالی را با کلمه مناسب پر کنید. (هر مورد ۵/۰ نمره)

۲۸. انسان بر اساس خدا را می‌یابد و حضورش را درک می‌کند که به آن شناخت اولیه گویند. خرداد ۱۴۰۲
۲۹. قرآن کریم، خداوند را با صفت و مخلوقات را با صفت فقیر و نیازمند نام برده است. دی ۹۲

شهریور ۹۱

اسفند ۹۰

اسفند ۸۷

دی ۸۷

دی ۸۷

۳۰. صفت بیانگر بی‌نیازی خداست.

۳۱. انسان هر قدر خود به خدا را بهتر درک کند، بندگی و عبادیتش در پیشگاه خدا بیشتر می‌شود.

۳۲. هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود نیاز به او را بیشتر احساس و خود را بیشتر ابراز می‌کند.

۳۳. وابستگی موجودات به خداوند در قرآن با صفت بیان شده است.

۳۴. تنها خداوند است که خودش ذاتاً است.

۳۵. رابطه خداوند با جهان تا حدی شبیه رابطه است.

۳۶. آنان که با دقت و تأمل در می‌نگرند، در هر چیزی را مشاهده می‌کنند.

۳۷. هر موجودی در حد خودش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

۳۸. هر چه انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، به او را بیشتر احساس می‌کند.

۳۹. هر کدام از ما، بر اساس، خدا را می‌یابیم و را درک می‌کنیم.

۴۰. با وجود شناخت اولیه (فطری)، قرآن کریم ما را به درباره خداوند فرا می‌خواند.

۴۱. همان بذری است که در ذهن جوانه می‌زند، در دل و قلب ریشه می‌دواند و برگ و بار آن به‌صورت اعمال ظاهر می‌شود.

۴۲. اگر به خود نظر کنیم، خود را می‌یابیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست.

۴۳. پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن، نیازمند به هستند که خودش نباشد.

۴۴. ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش نباشد و باشد.

۴۵. افزایش خودشناسی علت بوده و آن، علت افزایش عبودیت بندگی است.

۴۶. نسبت به نیاز دائمی انسان به خدا بی‌توجه‌اند.

ت به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (هر مورد ۵/۵ نمره)

۴۷. با توجه به استدلال نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش، از بیت «خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب‌دهی» چه مفهومی دانسته می‌شود؟

انسانی - شهریور ۱۴۰۲

۴۸. پدیده‌هایی که وجودشان از خودشان نیست برای موجود شدن نیازمند به چه چیزی هستند؟

انسانی - شهریور ۱۴۰۰

۴۹. یک موجود در چه صورتی، در وجود خود نیازمند به دیگری نیست؟

انسانی - خرداد ۱۴۰۰ / انسانی - دی ۹۹

۵۰. جهان هستی در چه مرحله‌ای نیازمند خداست؟

شهریور ۹۵/دی ۹۳/ خرداد ۹۲ / اسفند ۹۰ و دی ۸۹

ث اصطلاح زیر را تعریف کنید. (۵/۵)

۵۱. پدیده:

شهریور ۱۴۰۲

ج گزینه صحیح را انتخاب کنید. (هر مورد ۵/۵ نمره)

۵۲. رابطه خداوند با جهان را تا حدی می‌توان، به چه چیزی تشبیه نمود؟

شهریور ۱۴۰۰

(الف) ساعت‌ساز و ساعت (ب) مولد برق با جریان برق

۵۳. در رابطه با ثمرات نیازمندی جهان و انسان به خداوند کدام رابطه زیر درست است؟

(الف) افزایش خودشناسی - درک بیشتر فقر و نیاز - افزایش بندگی (عبودیت)

(ب) درک بیشتر فقر و نیاز - افزایش بندگی (عبودیت) - افزایش خودشناسی

۵۴. کدام یک از عبارات و توصیفات زیر در رابطه با خداوند و مخلوق نادرست است؟

(الف) هر چیزی در این جهان، بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود.

(ب) هر موجودی در حد خودش تجلی‌بخش خداوند و نوری از انوار الهی است.

۵۵. در چه صورتی، یک موجود دیگر پدیده محسوب نمی‌شود و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت؟

(الف) نیاز به بقا نداشته باشد. (ب) خودش ذاتاً موجود باشد.

۵۶. چرا جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود؟

(الف) وجود جهان وابسته به خداست. (ب) جهان در پیدایش به خدا نیازمند است.

۵۷. در چه صورت یک موجود غنی بوده و بی‌نیاز از غیر است؟

(الف) پدیده‌ای که خودش ذاتاً موجود بوده و وجودش متکی به خودش باشد.

(ب) موجودی که ذات و وجودش یکی باشد.

(ج) پدیده‌ای که وجودش همواره بوده و وجود از ذاتش جدا نشود.

ج به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

۵۸. نیازمندی جهان به خدا را در پیدایش با دو مقدمه و یک نتیجه استدلال نمایید. (۱/۵ نمره)
 خرداد ۱۴۰۱/دی ۹۸
۵۹. چرا پیامبر گرامی، با آن مقام و منزلت در پیشگاه الهی عاجزانه از خداوند می‌خواهد که او را لحظه‌ای به حال خود وانگذارد؟ (۱ نمره)
 خرداد ۹۹
۶۰. از چه مقدماتی به این نتیجه می‌توان رسید که «جهان در هستی خود نیازمند به خداست»؟ (۱ نمره)
 اسفند ۹۰
۶۱. با مقایسه مولد برق با جریان برق، نیازمندی جهان به خدا در بقا را شرح دهید. (۲ نمره)
 اسفند ۸۹
- (روی دیگر سؤال): نیازمندی جهان به خدا را با نیازمندی مصنوعات انسانی با سازنده آن‌ها مقایسه کنید.
 اسفند ۸۷
- (روی دیگر سؤال): آیا نیازمندی موجودات به خداوند فقط به مرحله به وجود آمدن اختصاص دارد؟ توضیح دهید.
 انسانی - دی ۸۷
۶۲. با ذکر مثالی توضیح دهید؛ چرا هر پدیده‌ای که وجودش از خودش نباشد برای موجود بودن نیازمند به دیگری است؟ (۱/۵ نمره)
 دی ۸۷
۶۳. در استدلالی که برای نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش آمده است، چه نتیجه‌ای به دست می‌آید؟ (۱ نمره)
۶۴. با توجه به این‌که هر کدام از ما بر اساس فطرت خویش خدا را می‌بابیم و حضورش را درک می‌کنیم، آیا این شناخت اولیه از نظر قرآن کافی بوده است. چرا؟ (۱/۵ نمره)

بخش دوم: نور هستی

الف با توجه به آیات و احادیث به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۶۵. ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ معنای این‌که خداوند نور آسمان‌ها و زمین است، چیست؟ (۵/۵)
 خرداد ۱۴۰۰/شهریور ۹۹
۶۶. در حدیث ﴿لَا تَفْكَرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ﴾ چرا انسان از تفکر در چیستی خداوند منع شده است؟ (۵/۵)
 شهریور ۱۴۰۰
- (روی دیگر سؤال): چرا پیامبر اکرم (ص) فرمودند: ﴿در ذات و چیستی خداوند فکر نکنید در نعمت‌های خدا تفکر کنید﴾؟
 شهریور ۹۸/خرداد ۹۵/دی ۹۴
۶۷. با دقت و تأمل در آیه ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ در جهان هستی چه نگرشی حاصل می‌شود؟ (۵/۵)
 خرداد ۹۷
۶۸. قرآن کریم رابطه میان خداوند و جهان را کدام کلمه بیان می‌کند که در نظر اول شگفت‌انگیز است؟ (۵/۵)
۶۹. با توجه به آیه شریفه ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هر چیزی در این جهان بیانگر چیست؟ (۵/۵)
۷۰. در حدیث شریف: ﴿مَا زَايَتْ شَيْئًا إِلَّا وَزَايَتْ اللَّهَ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ وَمَعَهُ﴾ کدام عبارت «خالق موت و حیات بودن» خدا را تفهیم جان ما می‌کند؟ (۵/۵)
۷۱. حدیث شریف امام علی (ع) که می‌فرماید: ﴿مَا زَايَتْ شَيْئًا إِلَّا وَزَايَتْ اللَّهَ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ وَمَعَهُ﴾ به کدام معرفت عمیق و والا اشاره دارد؟ (۵/۵)
۷۲. آیه شریفه ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ با کدام حدیث ارتباط مفهومی دارد؟ (۵/۵)
- الف) ﴿مَا زَايَتْ شَيْئًا إِلَّا وَزَايَتْ اللَّهَ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ وَمَعَهُ﴾
 ب) ﴿اَللّٰهُمَّ لَا تَكِلْنِي اِلٰى نَفْسِي طَرَفَةَ عَيْنٍ اَبَدًا﴾

ب درستی و نادرستی گزاره‌های زیر را مشخص کنید. (هر مورد ۵/۵ نمره)

۷۳. فقط امامان و پیامبران می‌توانند ذات خداوند را بشناسند و درک کنند.
 انسانی - شهریور ۱۴۰۱
۷۴. ما می‌توانیم به وجود خدا پی‌بریم و صفاتش را بشناسیم اما نمی‌توانیم چیستی او را دریابیم.
 شهریور ۱۴۰۱
۷۵. خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند.
 خرداد ۱۴۰۰
۷۶. خداوند حقیقتی نامحدود دارد و انسان می‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کرده و ذاتش را بشناسد.
 خرداد ۹۹
۷۷. ما به وجود خداوند به عنوان آفریدگار پی می‌بریم و صفات او را می‌توانیم بشناسیم.
 خرداد ۹۴
۷۸. ما نمی‌توانیم ذات و چیستی خدا را دریابیم.
 شهریور ۹۲
۷۹. انسان نمی‌تواند به ذات خدا پی ببرد و بداند که او چیست.
 شهریور ۹۱
۸۰. ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم وجود خدا را دریابیم.
۸۱. هیچ موضوعی از دایره شناخت انسان خارج نیست.
۸۲. ما به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان پی می‌بریم و صفات او را می‌توانیم بشناسیم.

پ جاهای خالی را با کلمه مناسب پر کنید. (هر مورد ۵/۵ نمره)

۸۳. هر چه ما به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان پی می‌بریم اما نمی‌توانیم او را دریابیم.
 خرداد ۱۴۰۲ / دی ۱۴۰۱
۸۴. خداوند نور هستی است، یعنی تمام موجودات خود را از او می‌گیرند.
 دی ۱۴۰۰

انسانی - دی ۹۷

دی ۹۲

دی ۹۰

۸۵. انسان می‌تواند صفات الهی را بشناسد اما نمی‌تواند به پی ببرد.

۸۶. ما به دلیل نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم.

۸۷. تمام موجودات وجود خود را از خدا می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند، در واقع هر موجودی و

۸۸. هر موجودی تجلی‌بخش خداوند و نشانگر الهی است.

۸۹. قرآن کریم رابطه میان خداوند و جهان هستی را با کلمه بیان می‌کند.

۹۰. پیامبر (ص): «در همه چیز تفکر کنید، ولی در تفکر نکنید.»

۹۱. خداوند، حقیقتی دارد و ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او دست پیدا کند و او را شناسایی نماید.

۹۲. این‌که انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والاست، اما هدفی قابل دسترس به خصوص برای جوانان و نوجوانان است که دارند.

ت به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (هر مورد ۵/۵ نمره)

انسانی - شهریور ۱۴۰۲

خرداد ۱۴۰۲

دی ۱۴۰۱ / دی ۱۴۰۰

انسانی - شهریور ۹۸

شهریور ۹۵ / دی ۹۳

۹۳. در چه صورتی، خداوند، لذت معرفت عمیق و والا را به انسان خواهد چشاند؟

۹۴. «خدا را با هر چیزی دیدن» برای انسان چگونه معرفتی است؟

۹۵. چرا رسیدن به معرفت عمیق درباره خداوند متعال، برای نوجوانان و جوانان آسان‌تر است؟

۹۶. چرا نوجوانان و جوانان در معرفت خداوند موفق‌تر هستند؟

۹۷. چرا خداوند در قرآن کریم، خود را نور آسمان‌ها و زمین معرفی کرده است؟

(روی دیگر سؤال): نور بودن خدا به چه معنی است؟

(روی دیگر سؤال): منظور از این‌که خداوند نور هستی است، چیست؟

۹۸. بستر اصلی حرکت به سوی معرفتی که جوانان با هر چیزی خدا را ببینند، چیست؟

۹۹. لازمه شناخت هر چیزی چیست؟

۱۰۰. چرا آنان که با دقت و تأمل در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خداوند و علم و قدرت او را مشاهده می‌کنند؟

۱۰۱. عمیق‌ترین و والاترین معرفت که در نگاه نخست، مشکل، اما هدفی قابل دسترس است کدام است؟

شهریور ۹۳ / شهریور ۹۰ / دی ۹۰

ث اصطلاح زیر را تعریف کنید. (۵/۵ نمره)

۱۰۲. نور:

ج کشف ارتباط

۱۰۳. هر یک از عبارت‌های سمت راست جدول با کدام‌یک از عبارت‌های سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد اضافی است). (۱ نمره)

«الف»	«ب»
الف) افزایش خودشناسی	۱- معرفتی عمیق و والا
ب) تفکرکردن	۲- احاطه و دسترسی
ج) لازمه شناخت	۳- ویژگی‌های خداوند
د) خدایینی با هر چیزی	۴- چیستی خداوند
	۵- فقر بیشتر

۱۰۴. هر یک از عبارت‌های سمت راست جدول با کدام‌یک از عبارت‌های سمت چپ ارتباط دارد؟ (یک مورد اضافی است). (۱ نمره)

«الف»	«ب»
الف) لازمه شناخت هر چیزی	۱- نیازمندی به خدا در بقا
ب) علت افزایش بندگی	۲- معرفت بیشتر
ج) تفاوت سازنده با خالق جهان	۳- معرفت عمیق و والا
د) با هر چیزی خدا را دیدن	۴- احاطه و دسترسی
	۵- نور بودن خداوند

ج گزینه صحیح را انتخاب کنید. (هر مورد ۵/۵ نمره)

۱۰۵. کدام یک از موضوعات زیر در زمره ممنوع‌ها نسبت به تفکر در ذات الهی سنجیده می‌شود؟
 (الف) چگونگی وجود و کیستی خداوند
 (ب) صفات و وجود و افعال خداوند
۱۰۶. کدام مورد قابل شناسایی توسط ذهن ماست؟
 (الف) ذات خدا
 (ب) صفات خداوند
 (ج) چیستی خدا
۱۰۷. از دقت در حدیث گهربار امام علی (ع) که می‌فرماید «ما رَأَيْتُ اللَّهَ شَيْئاً إِلَّا وَ رَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَ بَعْدَهُ وَ مَعَهُ» کدام مفهوم به «معه» اشاره دارد؟
 (الف) حتماً علتی آن شیء را به وجود آورده است.
 (ب) شیء سرتاسر نیاز و فقر، در حال حاضر وجود دارد.
 (ج) تنها خداوند خالق موت و حیات شیء است.

ح به سوالات زیر پاسخ کامل دهید.

۱۰۸. با ذکر استدلال، اثبات کنید که ذات و چیستی خداوند قابل شناخت نیست. (۱/۵ نمره)
 (روی دیگر سؤال): چرا نمی‌توانیم به ذات خداوند پی ببریم؟
۱۰۹. چرا انسان در شناخت ذات و چیستی خدا ناتوان است؟ (۱ نمره)
۱۱۰. موضوعاتی که انسان درباره آن‌ها شناخت پیدا می‌کند، چند دسته‌اند؟ توضیح دهید. (۱/۵ نمره)

خ متن‌های زیر را بخوانید و به سوالات پاسخ دهید. (هر مورد ۵/۵ نمره)

- (الف) سارا و نیکا در مقابل معلم درباره خداوند بحث می‌کنند. سارا می‌گوید ما نمی‌توانیم خدا را بشناسیم؛ اما نیکا می‌گوید شناخت خدا برای ما ممکن است. کافی است که به درون خود نظر کنیم، خدا را خواهیم یافت.
۱۱۱. معلم آن‌ها چگونه می‌تواند مشکل آن‌ها را حل کند؟
۱۱۲. شناختی که نیکا به آن اشاره می‌کند، چگونه شناختی است؟
- (ب) علی برای یک سفر سیاحتی به جنگل رفته است. او وقتی که عظمت جنگل و کوه‌ها را می‌بیند، با خود این بیت از سعدی را زمزمه می‌کند که «برگ درختان سبز در نظر هوشیار / هر ورقش دفتری است معرفت کردگار».
۱۱۳. درک علی از خداوند متعال چگونه درکی است؟
۱۱۴. راه این نوع معرفت چیست؟
- (ج) اسرا و یسرا درباره جهان هستی و خداوند با هم بحث می‌کنند: یسری می‌گوید همچنان که ساعت بعد از ساخته شدن از ساعت‌ساز بی‌نیاز می‌شود، جهان نیز بعد از به وجود آمدن، بی‌نیاز از خدا می‌شود؛ اما اسرا به او پاسخ می‌دهد که جهان هیچ‌وقت چه در پیدایش و چه در بقا بی‌نیاز از خداوند نیست. تفاوت بنیادین بین خدا، جهان و ساعت‌ساز و ساعت وجود دارد.
۱۱۵. تفاوت بنیادین که اسرا به آن قائل است، چیست؟
۱۱۶. یسری از کدام نوع نیاز جهان به خدا غافل است؟
- (د) سروش و امیرسام از یک خانواده هستند. سروش اکثر اوقات در حال عبادت است و در هر کاری خدا را در نظر دارد؛ اما امیرسام از عبادت خداوند غافل بوده و به نیاز دائمی‌اش به خداوند بی‌توجه است.
۱۱۷. چه چیزی باعث شده است که امیرسام فقر خود نسبت به خدا را درک نکند؟
۱۱۸. عامل عبودیت سروش چیست؟
- (ه) زهرا همیشه ابیات زیر را با خود زمزمه می‌کند:
- «ما چو ناییم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست / ما که باشیم ای که ما را جانی جان / تا که ما باشیم با تو در میان» و پس از آن این دعای پیامبر اکرم را که «اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا» به زبان می‌آورد. با توجه به متن فوق:
۱۱۹. زهرا، نیازمندی خود و جهان را در چه چیزی می‌داند؟
۱۲۰. چه عاملی باعث شده است که او نیاز خود به خدا را بیشتر حس کند؟

آزمون شماره ۱	سؤالات شبیه‌ساز امتحان نهایی نوبت اول			تألیف
	درس: دین و زندگی ۳	رشته: ریاضه فیزیک و علوم تجربه	مدت امتحان: ۸۰ دقیقه	تاریخ: / /

ردیف	سؤالات	بارم
	با تدبیر در آیات و روایات به سؤالات زیر پاسخ دهید.	
۱	با توجه به آیه مبارکه ﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾ چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟	۰/۵
۲	اگر گفته شود «توجه تمام موجودات خواسته یا ناخواسته به سوی خداست» مفهوم کدام آیه را انیس جان خود کرده‌ایم؟ الف: كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ب: اللَّهُ الصَّمَدُ ج: وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ	۰/۵
۳	بنابر روایتی از امیرالمؤمنین، چرا خداوند روزه را واجب کرده است؟	۰/۵
۴	ریشه تفکر صحابی امام علی (ع) که از ایشان پرسید: «یا امیرالمؤمنین، آیا از قضای الهی می‌گریزی؟» چه بود؟	۰/۵
۵	مطابق آیه شریفه ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾، «هذا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» به کدام توحید اشاره می‌کند؟	۰/۵
۶	عبارت ﴿إِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾ در حال بیان ویژگی قرار گرفته در کدام سنت الهی است؟	۰/۵
	درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را با (ص/غ) مشخص کنید:	
۷	یک پدیده، فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که خودش ذاتاً موجود باشد.	۰/۵
۸	نفوذناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان، مانع لغزش‌ها و تباهی‌ها می‌شود.	۰/۵
۹	جهانی که در آن قضا و قدر الهی حاکم نباشد، جایی برای اختیار انسان نیست.	۰/۵
۱۰	ایجاد زمینه مناسب برای رشد و تعالی شخص مؤمن از جلوه‌های سنت ابتلاء است.	۰/۵
	جملات زیر را با کلمات مناسب تکمیل نمایید.	
۱۱	در اسلام شرط قبولی تمامی اعمالی است که فرد به درگاه خداوند عرضه می‌دارد.	۰/۵
۱۲	در کسب توفیق الهی، عوامل درونی مانند نقش تعیین‌کننده دارند.	۰/۵
۱۳	هر کس برای درمان به پزشک مراجعه می‌کند نه تنها پزشک را شریک خداوند قرار نداده است بلکه به عمل کرده است.	۰/۵
	با توجه به متن زیر، به سؤال پاسخ دهید.	
۱۴	اسرا و مهیا درباره تأثیرگذاری توحید عملی در بعد اجتماعی و فردی با یکدیگر بحث می‌کنند. به نظر اسرا اگر افراد جامعه تغییر کنند، حاکمیت تغییر خواهد کرد؛ اما مهیا می‌گوید این حاکمیت است که با تغییر خود باعث تغییر افراد خواهد شد. به نظر اسرا بُعد فردی بر بعد اجتماعی تأثیر گذار است؛ اما مهیا دقیقاً خلاف آن را می‌گوید. حال شما با پاسخ به سؤال زیر، بین آن‌ها قضاوت کنید. بین بعد فردی و اجتماعی توحید عملی چه رابطه‌ای وجود دارد؟ توضیح دهید.	۱
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	
۱۵	معرفت عمیق و والا که در نگاه نخست مشکل، اما هدفی قابل دسترس است کدام است؟	۰/۵
۱۶	پایبندی به جمله ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ چه نتیجه‌ای به دنبال دارد؟	۰/۵
۱۷	تخریب محیط زیست و آلوده شدن طبیعت توسط انسان حاضر، پیامد کدام تفکر است؟	۰/۵
۱۸	ابیات «آفرینش همه تنبیه خداوند دل است این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود» دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار» به کدام راه تقویت اخلاص اشاره دارد؟	۰/۵
۱۹	از جمله پاداش‌های وصف‌نشده رعایت اخلاص چیست؟	۰/۵
۲۰	هویت و شخصیت انسان‌ها در کدام سنت ساخته و شناخته می‌شود؟	۰/۵
	اصطلاحات زیر را تعریف کنید.	
۲۱	علل طولی:	۱
۲۲	توحید عملی:	۱

ردیف	سؤالات	بارم
	کشف ارتباط	
۲۳	هر یک از موارد سمت راست با کدام یک از موارد سمت چپ ارتباط دارد؟ (در ستون سمت چپ، یک مورد اضافی است.) (الف) شرک در مالکیت (ب) شرک در ولایت (ج) شرک در خالقیت (د) شرک در ربوبیت (۱) دخل و تصرف مستقل موجودات در جهان (۲) محدود و ناقص فرض کردن خداوند (۳) نتیجه شرک در خالقیت (۴) تفکر جریان تکفیری (۵) قائل به هدایت‌گری دیگران در کنار خدا	۱
	گزینه مناسب را انتخاب کنید:	
۲۴	مفهوم عبارت «ای کاش این کار را انجام نمی‌دادم» با کدام یک از نشانه‌های اختیار، ارتباط معنایی نزدیک‌تری دارد؟ (الف) هیچ گویی سنگ را فردا بیا (ب) گر نبودی اختیار این شرم چیست (ج) این که فردا این کنم یا آن کنم ور نیایی من دهم بد را سزا؟ این دریغ و خجلت و آزرم چیست؟ خود دلیل اختیار است ای صنم	۰/۲۵
۲۵	به تعبیر قرآن، کدام گروه مصداق ﴿حَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ﴾ هستند؟ (الف) وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ (ب) قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ (ج) مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ	۰/۲۵
۲۶	تفکر غلط جریان تکفیری درباره کدام یک از اصول دین باعث شده است که درخواست از پیامبر و اولیای الهی را شرک بدانند؟ (الف) توحید (ب) امامت (ج) نبوت	۰/۲۵
۲۷	تفاوت بنیادین رابطه «ساعت‌ساز با ساعت» و «خدا با جهان» کدام است؟ (الف) ساعت در بقا نیازمند ساعت‌ساز نیست. (ب) جهان در بقا وابسته به خداست. (ج) خدا به جهان وجود داده است.	۰/۲۵
	به سؤالات زیر، پاسخ کامل و تشریحی دهید.	
۲۸	چرا انسان در شناخت ذات و چیستی خدا ناتوان است؟	۱
۲۹	درخواست شفا از پیامبران و اولیای دین چه زمانی شرک و چه زمانی عین توحید است؟	۱
۳۰	از جمله دام‌های امروزی شیطان را نام برده و راه مقاومت در برابر آن‌ها را بنویسید.	۱
۳۱	در چه صورت انسان گرفتار شرک عملی می‌شود؟	۱
۳۲	نتایج و بازتاب شناخت قوانین حاکم بر زندگی انسان را بنویسید.	۱/۵
	موفق باشید.	۲۰

در اینجا کنار هر پاسخ، یک تگ تاکسونومی براساس سطوح یادگیری شیوه‌نامهٔ علوم (مصوب آموزش و پرورش) گذاشته‌ایم تا شما با سطح هر سؤال و پاسخ آن به خوبی آشنا شوید. در پایین صفحات پاسخ‌نامه، نشانه‌های سطوح یادگیری را مشخص کرده‌ایم.

۱. آفرینش و بقا (۵/۵)
۲. انسان در هستی خود نیازمند خدا هست و این نیاز همواره و در هر آن هست و هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود. (۵/۵)
۳. الف انسان سر تا پا نیازمند خداست. (۵/۵)
۴. انسان در هستی خود نیازمند خدا هست و این نیاز همواره و در هر آن هست و هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود. اگر خداوند هر لحظه اراده کند می‌تواند آن را از انسان بگیرد. پس انسان سر تا پا نیازمند خداست. (۵/۵)
۵. آگاهی سرچشمه بندگی (۵/۵)
۶. نیاز دائمی موجودات، لطف و فیض الهی را طلب می‌کند، او هر لحظه دارای فیض جدید و مستمر برای آفریده‌هاست. (۵/۵) چنین نیست که خداوند موجودات را آفریده و آنان را به حال خود رها کرده باشد. (۵/۲۵) بلکه همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند. بنابراین او هر لحظه دست اندر امری است. (۵/۲۵)
۷. اندیشیدن مداوم دربارهٔ خدا و قدرت او (۵/۵)
۸. الف زیرا در ذات خود به خداوند نیازمند هستند. (۵/۵) ب غنی بالذات بودن خداوند (۵/۵)
۹. گزینه ب (۵/۵)
۱۰. هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیش‌تر شود، نیاز به او را بیش‌تر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیش‌تر ابراز می‌کند. (۵/۵)
۱۱. غلط (هر پدیده‌ای نیازمند آفریننده است). (۵/۵)
۱۲. غلط (هر پدیده و معلولی به آفریننده نیازمند است). (۵/۵)
۱۳. صحیح (۵/۵)
۱۴. صحیح (۵/۵)
۱۵. غلط (موجودات پس از پیدایش هم به خداوند نیازمند هستند). (۵/۵)
۱۶. صحیح (۵/۵)
۱۷. صحیح (۵/۵)
۱۸. غلط (یک موجود فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند است که خودش ذاتاً موجود باشد). (۵/۵)
۱۹. غلط (موجودات هم در مرحلهٔ بقا و هم در پیدایش، نیازمند به آفرینندهٔ خود هستند). (۵/۵)
۲۰. غلط (موجودات هم در مرحلهٔ بقا و هم در پیدایش نیازمند به آفرینندهٔ خود هستند). (۵/۵)
۲۱. غلط (هر موجودی که وجودش از خودش باشد برای موجود بودن نیازمند به دیگری نیست). (۵/۵)
۲۲. صحیح (۵/۵)
۲۳. غلط (هرچه معرفت انسان به خودش و رابطه‌اش به خدا بیش‌تر شود فقر خود را نسبت به خدا بیش‌تر درک می‌کند). (۵/۵)
۲۴. غلط (افزایش معرفت انسان به خودش و رابطه‌اش به خدا موجب درک بیش‌تر فقر خود نسبت به خدا می‌شود). (۵/۵)
۲۵. صحیح (۵/۵)
۲۶. صحیح (۵/۵)
۲۷. غلط (پیامبر گرامی با وجود نیازمندی به خداوند، عاجزانه می‌خواهد که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد). (۵/۵)

۲۸. فطرت خویش (۵/۵)
۲۹. غنی (۵/۵)
۳۰. غنی (۵/۵)
۳۱. فقر (نیاز) (۵/۵)
۳۲. ناتوانی و بندگی (عبودیت) (۵/۵)
۳۳. فقر (۵/۵)
۳۴. موجود (۵/۵)
۳۵. مولد برق با جریان برق (۵/۵)
۳۶. جهان هستی - خداوند (۵/۵)
۳۷. تجلی (۵/۵)
۳۸. معرفت - نیازمندی (۵/۵)
۳۹. فطرت خود - حضورش (۵/۵)
۴۰. معرفت عمیق (۵/۵)
۴۱. اندیشه (۵/۵)
۴۲. پدیده (۵/۵)
۴۳. پدیدآورنده‌ای - پدیده (۵/۵)
۴۴. پدیده - سرچشمهٔ هستی (ذاتاً موجود) (۵/۵)
۴۵. درک بیش‌تر فقر و نیاز (۵/۵)
۴۶. انسان‌های ناآگاه (۵/۵)
۴۷. پدیده، نیازمند است و نمی‌تواند هستی بخش باشد (هر چیز که وجودش از خودش باشد، هستی‌بخش است) (۵/۵)
۴۸. نیازمند به پدید آورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد؛ بلکه وجودش از خودش باشد. (۵/۵)
۴۹. در صورتی که ذاتاً موجود باشد (وجود ذاتی آن باشد) (۵/۵)
۵۰. هم در مرحلهٔ پیدایش هم در مرحلهٔ بقا (۵/۵)
۵۱. پدیده موجودی است که وجودش از خودش نیست و نیازمند به پدیدآورنده است. (۵/۵)
۵۲. گزینه ب (۵/۵)
۵۳. گزینه الف (۵/۵)
۵۴. گزینه ب (۵/۵)
۵۵. گزینه ب (۵/۵)
۵۶. گزینه الف (۵/۵)
۵۷. گزینه ب (۵/۵)
۵۸. ۱) ما و موجودات اطرافمان پدیده‌هایی هستیم که وجودمان از خودمان نبوده و نیست. (۵/۲) هر پدیده‌ای که وجودش از خودش نباشد برای موجود شدن نیازمند پدیدآورنده‌ای است که خودش پدیده نبوده، بلکه وجودش از خودش است. (۵/۵)

نتیجه: ما و همهٔ پدیده‌های جهان در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمهٔ هستی باشد، این موجود برتر و متعالی خداست. (۵/۵)

۵۹. هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیش‌تر شود، نیاز به او را بیش‌تر احساس کرده و ناتوانی و بندگی خود را بیش‌تر ابراز می‌کند. (۱ نمره)

۶۰. این جهان پدیده است و وجودش از خودش نیست. (۵/۵) یک وجود در صورتی برای موجود بودن نیازمند دیگری نیست که وجودش از خودش باشد. (۵/۵)

۶۱. نیازمندی موجودات به خداوند منحصر به مرحلهٔ پیدایش نمی‌شود، (۵/۲۵) رابطهٔ جهان با خدا مثلاً مانند رابطهٔ بتا با ساختمان نیست. (۵/۲۵) یک تفاوت بنیادی میان رابطهٔ خدا و جهان با رابطهٔ بتا و ساختمان وجود دارد. (۵/۲۵)

۶۲. هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیش‌تر شود، نیاز به او را بیش‌تر احساس کرده و ناتوانی و بندگی خود را بیش‌تر ابراز می‌کند. (۱ نمره)

۶۳. این جهان پدیده است و وجودش از خودش نیست. (۵/۵) یک وجود در صورتی برای موجود بودن نیازمند دیگری نیست که وجودش از خودش باشد. (۵/۵)

۶۴. نیازمندی موجودات به خداوند منحصر به مرحلهٔ پیدایش نمی‌شود، (۵/۲۵) رابطهٔ جهان با خدا مثلاً مانند رابطهٔ بتا با ساختمان نیست. (۵/۲۵) یک تفاوت بنیادی میان رابطهٔ خدا و جهان با رابطهٔ بتا و ساختمان وجود دارد. (۵/۲۵)

۶۵. هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیش‌تر شود، نیاز به او را بیش‌تر احساس کرده و ناتوانی و بندگی خود را بیش‌تر ابراز می‌کند. (۱ نمره)

۶۶. این جهان پدیده است و وجودش از خودش نیست. (۵/۵) یک وجود در صورتی برای موجود بودن نیازمند دیگری نیست که وجودش از خودش باشد. (۵/۵)

۶۷. نیازمندی موجودات به خداوند منحصر به مرحلهٔ پیدایش نمی‌شود، (۵/۲۵) رابطهٔ جهان با خدا مثلاً مانند رابطهٔ بتا با ساختمان نیست. (۵/۲۵) یک تفاوت بنیادی میان رابطهٔ خدا و جهان با رابطهٔ بتا و ساختمان وجود دارد. (۵/۲۵)

خلاقیت

درک و فهم

ارزیابی و قضاوت

دانشی

تحلیلی

کاربردی

۸۱. صحیح (۵/۵)
۸۲. صحیح (۵/۵)
۸۳. چپستی (ذات) (۵/۵)
۸۴. وجود (۵/۵)
۸۵. ذات (چپستی) (۵/۵)
۸۶. محدود بودن ذهن خود (۵/۵)
۸۷. در حد خودش تجلی‌بخش خداوند - نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. (۵/۵)
۸۸. در حد خودش - حکمت، قدرت و رحمت (۵/۵)
۸۹. نور (۵/۵)
۹۰. ذات خداوند (۵/۵)
۹۱. نامحدود - ذات / چپستی (۵/۵)
۹۲. پاکی و صفای قلب (۵/۵)
۹۳. اگر قدم پیش بگذارد و با عزم و تصمیم قوی حرکت کند. (۵/۵)
۹۴. معرفتی عمیق و والاست که در نگاه نخست، مشکل به نظر می‌آید اما هدفی قابل دسترس است (۵/۵)
۹۵. زیرا جوانان و نوجوانان دارای پاکی و صفای قلب هستند. (۵/۵)
۹۶. پاکی و صفای فطری قلب (۵/۵)
۹۷. تمام موجودات وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارد و وجودشان به وجود او وابسته است. (۵/۵)
۹۸. پاکی و صفای فطری قلب (۵/۵)
۹۹. احاطه و دسترسی به آن (۵/۵)
۱۰۰. چون هر موجودی در حد خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت و رحمت و سایر صفات الهی است. (۵/۵)
۱۰۱. انسان بتواند با هر چیز خدا را ببیند. (۵/۵)
۱۰۲. نور آن چیزی است که خودش پیدا و هویداست و موجب پیدایش امور دیگر می‌شود. (۵/۵)
۱۰۳. الف ۵ ب ۳ ج ۲ د ۱ (هر مورد ۲۵/۵)
۱۰۴. الف ۴ ب ۲ ج ۱ د ۳ (هر مورد ۲۵/۵)
۱۰۵. گزینه الف (۵/۵)
۱۰۶. گزینه ب (۵/۵)
۱۰۷. گزینه ب (۵/۵)
۱۰۸. زیرا لازمه شناخت هر چیز احاطه و دسترسی به آن است. (۵/۵) درواقع ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم. (۵/۵) خداوند حقیقتی نامحدود دارد در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند. (۵/۵)
۱۰۹. چون ذهن ما محدود است، نمی‌تواند ذات امور نامحدود را تصور کرده و چگونگی آن را دریابد. (۵/۵) خداوند حقیقتی نامحدود دارد در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. (۵/۵)
۱۱۰. دو دسته؛ (۲۵/۵) دسته اول موضوعاتی هستند که در محدوده شناخت ما قرار می‌گیرند، (۲۵/۵) مانند گیاهان، حیوانات، ستارگان (۲۵/۵) و دسته دوم موضوعاتی که نامحدودند (۲۵/۵) و ذهن ما گنجایش درک آن‌ها را ندارد، (۲۵/۵) زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن‌هاست. (۲۵/۵)
۱۱۱. ما وجود خدا را می‌شناسیم؛ اما نمی‌توانیم ذات خدا را بشناسیم. (۵/۵)
۱۱۲. شناخت اولیه (۵/۵)
۱۱۳. مشاهده کردن خداوند در همه چیز (۵/۵)
۱۱۴. پاکی و صفای قلب (۵/۵)

ساختمان از مصالح ساختمان مانند خاک، سنگ و گچ و ... تشکیل شده است که هیچ کدام از آن‌ها را بتا به وجود نیاورده است. (۲۵/۵) هر یک از این مصالح خواصی دارند که بتا آن را ایجاد نکرده است. (۲۵/۵) به عبارتی بتا نه مصالح را به وجود آورده است نه خواص آن را. (۲۵/۵) کار او فقط جابه جایی مواد و چینش آن‌ها بوده است. اما خداوند خالق سنگ، چوب، گچ و ... و خواص آن‌ها و حتی خالق خود بنا است. (۲۵/۵) بر این اساس وجود و هستی بتا و نیز وجود مصالح و خواص آن‌ها، همه وابسته به خداست و خداوند هر لحظه اراده کند آن‌ها از بین می‌روند و ساختمان متلاشی می‌شود. (۲۵/۵) به همین جهت، جهان همواره و در هر آن «به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع و یا کم نمی‌شود.»

۶۲. هر پدیده‌ای که وجودش از خودش نباشد، برای موجود بودن نیازمند پدیدآورنده است که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد. (۵/۵) همان‌طور که چیزهایی که شیرین نیستند برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین است. (۵/۵) در آفرینش نیز یک موجود فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که خودش ذاتاً موجود باشد. در این صورت چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده ندارد و همواره بوده است و خواهد بود. (۵/۵)

۶۳. ما و همه پدیده‌های جهان در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد، این موجود برتر و متعالی خداست. (۱ نمره)

۶۴. هر کدام از ما، بر اساس فطرت خویش، خدا را می‌یابیم (۲۵/۵) و حضورش را درک می‌کنیم. (۲۵/۵) به روشنی می‌دانیم در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند (۲۵/۵) و به موجودات مدد می‌رساند. (۲۵/۵) با وجود این شناخت اولیه، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند (۲۵/۵) و راه‌های گوناگونی را برای درک وجود او و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد. (۲۵/۵)

۶۵. تمام موجودات، وجود خود را از خداوند می‌گیرند و پا به عرصه هستی می‌گذارند. (۵/۵)

۶۶. خداوند حقیقتی نامحدود دارد، در نتیجه ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی کند. (۵/۵)

۶۷. در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کند و علم و قدرت او را می‌بیند. (۵/۵)

۶۸. نور (الله نور السماوات والارض) (۵/۵)

۶۹. بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی (۵/۵)

۷۰. تعبیر «بعده» اشاره به این دارد که ایشان وقتی می‌بینند که این شیء بعد از مدتی از بین رفت، می‌دانند که تنها خداست که خالق موت و حیات است پس در فناء شیء نیز باز خدا را مشاهده می‌کنند. (۵/۵)

۷۱. این که انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند. (۵/۵)

۷۲. گزینه الف (۵/۵)

۷۳. غلط (امامان و پیامبران هم نمی‌توانند ذات خداوند را بشناسند و درک کنند). (۵/۵)

۷۴. صحیح (۵/۵)

۷۵. صحیح (۵/۵)

۷۶. صحیح (۵/۵)

۷۷. صحیح (۵/۵)

۷۸. صحیح (۵/۵)

۷۹. غلط (ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم چپستی یا ذات خدا را دریابیم). (۵/۵)

۸۰. غلط (بعضی از موضوعات مانند چپستی خداوند از ظرفیت ذهن انسان بیشتر است). (۵/۵)

- بدین معنا نیست که ولایت خود را به ایشان واگذار کرده است بلکه ایشان در مجرای ولایت الهی قرار دارند. (۵/۵)
۱۴۰. صحیح (۵/۵)
۱۴۱. غلط (از شرایط پذیرش توحید در ربوبیت این نیست که هرگونه اثرگذاری از انسان را سلب کنیم بلکه انسان اثرگذاری مستقل ندارد). (۵/۵)
۱۴۲. صحیح (۵/۵)
۱۴۳. صحیح (۵/۵)
۱۴۴. غلط (چون خدا خالق جهان است، مالک آن نیز هست). (۵/۵)
۱۴۵. صحیح (۵/۵)
۱۴۶. غلط (شرک در ولایت عبارت است از اعتقاد به این که علاوه بر خداوند دیگران نیز سرپرست بخشی از جهان هستند). (۵/۵)
۱۴۷. صحیح (۵/۵)
۱۴۸. ولایت (۵/۵)
۱۴۹. ربوبیت (۵/۵)
۱۵۰. ولایت و سرپرستی (۵/۵)
۱۵۱. ولایت (۵/۵)
۱۵۲. در خالقیت (۵/۵)
۱۵۳. ولایت (۵/۵)
۱۵۴. محدود- ناقص (۵/۵)
۱۵۵. محدود- ناقص (۵/۵)
۱۵۶. در خالقیت (۵/۵)
۱۵۷. خالقیت (۵/۵)
۱۵۸. رب (۵/۵)
۱۵۹. خداوند تنها خالق جهان است. (۵/۵)
۱۶۰. شرک در مالکیت (۵/۵)
۱۶۱. اعتقاد به خدای یگانه- اصل و حقیقت توحید (۵/۵)
۱۶۲. لا اله الا الله (۵/۵)
۱۶۳. «... مرا این عزت بس که بنده تو باشم (۲۵/۵) و این افتخار بس که تو پروردگار منی (۲۵/۵)»
۱۶۴. توحید به معنای اعتقاد به خدای یگانه است؛ یعنی خدا بی همتاست و شریکی ندارد و این بیانگر اصل و حقیقت توحید است. (۵/۵)
۱۶۵. توحید (۵/۵)
۱۶۶. شرک در ولایت (۵/۵)
۱۶۷. شرک در خالقیت (۵/۵)
۱۶۸. توحید در ربوبیت (۵/۵)
۱۶۹. شرک در ربوبیت (۵/۵)
۱۷۰. توحید (۵/۵)
۱۷۱. شرک در ربوبیت (۵/۵)
۱۷۲. توحید به معنای اعتقاد به خداوند یگانه است و شرک و همتایی ندارد. (۵/۵)
۱۷۳. لا اله الا الله (۵/۵)
۱۷۴. تکفیری ها (۵/۵)
۱۷۵. لا اله الا الله (۵/۵)
۱۷۶. بدین معناست که ایشان را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان هایش قرار داده است. (۵/۵)
۱۷۷. لا اله الا الله (۵/۵)
۱۷۸. همه زندگی تازه مسلمان را در رابطه با خدا، خویشستن، خانواده، اجتماع و دیگر مخلوقات تغییر می داد. (۵/۵)

۱۱۵. خدا به جهان وجود داده است، درحالی که ساعت ساز به ساعت وجود نداده است. (۵/۵)
۱۱۶. نیاز به بقا (۵/۵)
۱۱۷. ناآگاهی یا عدم خودشناسی (۵/۵)
۱۱۸. خودشناسی یا درک فقر (۵/۵)
۱۱۹. پیدایش (۲۵/۵) و بقا (۲۵/۵)
۱۲۰. هرچه معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس می کند. (۵/۵)
۱۲۱. زیرا اختیار سود و زیان خود را هم ندارند. (۵/۵)
۱۲۲. خداوند همتایی ندارد / خداوند یکتا است (اصل توحید) (۵/۵)
۱۲۳. توحید در ربوبیت (۵/۵)
۱۲۴. توحید در خالقیت (۵/۵)
۱۲۵. شرک در ولایت (۵/۵)
۱۲۶. الف توحید در خالقیت (۵/۵)
- ب توحید در ربوبیت (۵/۵)
- ج توحید در ربوبیت (۵/۵)
- د توحید در مالکیت (۵/۵)
- ه توحید در ولایت (۵/۵)
- و توحید در ولایت (۵/۵)
۱۲۷. چون خداوند خالق جهان است مالک آن نیز می باشد. (۵/۵)
۱۲۸. فرمانروای جهان خداست و هیچ کس در فرمانروایی، شریک او نیست. (۵/۵)
۱۲۹. الف خالق جهان باشد. (۵/۵)
- ب خود را ندارد- ولی و سرپرست جهان باشد. (۵/۵)
۱۳۰. آنچه مشرکان شریک خدا قرار می دهند همچون خدا مخلوقاتی خلق کرده بودند، در این صورت، جا داشت که انسان به شک بیفتد و به خدایان دیگر نیز معتقد باشد. (۵/۵)
۱۳۱. الف کسی که اختیار سود و زیان خود را ندارد. (۵/۵)
- ب اگر غیر از خداوند کسی چیزی را آفریده بود در آن صورت در آفریده ها دچار اشتباه و شک می شدیم (۵/۵)
- ج ۱- توحید در ربوبیت را می توان در عبارت «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ اللَّهُ» یافت. (۵/۵)
- ۲- شرک در ولایت را می توان در عبارت «قُلْ أَفَلَا تَحْذَرُونَ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا» یافت. (۵/۵)
- ۳- شرک در خالقیت را می توان در عبارت «أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ» یافت. (۵/۵)
۱۳۲. اصل و حقیقت توحید به معنای اعتقاد به خدای یگانه است که شرک و همتایی ندارد. (۵/۵)
۱۳۳. الف «الف» (۵/۵)
۱۳۴. خالق جهان است. (۵/۵)
۱۳۵. توحید در ربوبیت (۲۵/۵) - شرک در ولایت (۲۵/۵)
۱۳۶. سود و زیان خود (۲۵/۵) - ولی و سرپرست (۲۵/۵)
۱۳۷. اگر آنچه را که مشرکان شریک خداوند قرار می دهند، همچون خدا مخلوقاتی خلق کرده بودند، در این صورت جا داشت که انسان به شک بیفتد. (۵/۵)
۱۳۸. غلط (از شرایط پذیرش توحید در ربوبیت این نیست که هر گونه اثرگذاری از انسان را سلب کنیم بلکه انسان اثرگذاری مستقل ندارد). (۵/۵)
۱۳۹. غلط (این که خداوند پیامبر اکرم (ص) را ولی انسان ها معرفی نموده،

خلاقیت

درک و فهم

ارزیابی و قضاوت

دانشی

تحلیلی

کاربردی

درس ۱: هستی‌بخش

- اندیشه مانند بذری است که در ذهن جوانه می‌زند و در دل و قلب ریشه می‌دواند.
- اندیشه برای آدمی ثمراتی دارد از جمله آنکه:
- ۱ بهار جوانی را بر طراوت و زیبا می‌سازد، ۲ اندیشه‌ها را شکوفا می‌کند و ۳ امید به آینده‌ای زیباتر را نوید می‌بخشد. ۴ علاوه بر آن می‌تواند برترین عبادت‌ها باشد.

اندیشیدن درباره خداوند

پیامبر اکرم (ص):

«أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ»

ترجمه:

برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.

پیام ۱- اندیشه، برترین عبادت‌هاست ۲- اهمیت استمرار و تفکر در مورد صفات الهی

نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

- ما بر اساس فطرت خویش:
- خدا را می‌یابیم.
- حضورش را درک می‌کنیم.
- در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات مدد می‌رساند.
- با وجود این شناخت اولیه، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند و راه‌های گوناگونی را برای درک وجود او و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد.

استدلال در مورد نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش

- **مقدمه اول:** اگر به خود یا اشیای پیرامونمان نظر کنیم، همه موجودات را پدیده‌هایی می‌یابیم که وجود و هستی‌شان از خودشان نیست.
- **مقدمه دوم:** پدیده‌ها، که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.
- **نتیجه‌گیری:** ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد. این موجود برتر و متعالی «خدا» نامیده می‌شود.

نیازمندی جهان به خدا در بقا

- با یک مثال و سؤال از مسجد گوهرشاد مطلب رو آغاز می‌کنیم.
- این مسجد باشکوه همچنان باقی است. اما از معمار و بنا و کارگرانی که آن را با عشق و هنر بنا کرده‌اند خبری نیست. آیا رابطه خدا با جهان نیز مانند رابطه بتا با مسجد است؟ خیر! تفاوت بنیادین میان این دو رابطه وجود دارد:
- مسجد از مصالحی ساخته شده که این مصالح را انسان به‌وجود نیاورده هر یک از این مصالح نیز خواصی دارند که بنا آن را ایجاد نمی‌کند.
- بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را کار بنا فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش آنها است.
- اما خداوند خالق سنگ، سیمان، گچ، و حتی خود بناست و وجود مصالح و خواص آنها وابسته به خداست.
- رابطه خداوند با جهان شبیه:
- رابطه مولد برق با جریان برق است.
- موجودات پس از پیدایش نیز همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن به خداوند نیازمند هستند.
- از این رو دائماً با زبان حال، به پیشگاه الهی عرض نیاز می‌کنند.

آیه‌شناسی

ترجمه:

ای مردم شما به خداوند نیازمند هستید و خداست که [تنها] بی‌نیاز ستوده است.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ
الْحَمِيدُ

پیام ۱- نیازمندی مخلوقات به خدا در پیدایش و بقا ۲- موجودات در ذات خود نیازمند خداوند هستند.

ترجمه:

هر آنچه در آسمان‌ها و زمین است پیوسته از او درخواست می‌کند. او همواره دست‌اندر کار امری است.

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ

پیام نیازمندی مخلوقات به خدا در بقا

رابطه معرفت به خداوند و درک نیازمندی به او

افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش، بندگی (عبودیت)

حدیث‌شناسی

پیامبر اکرم (ص):

«اللَّهُمَّ لَا تَكُنْ لِي إِلَى نَفْسِي طَرَفَةً عَيْنٍ أَبَدًا»

ترجمه:

خدایا هیچ‌گاه مرا چشم به هم زدن به خودم وامگذار.

پیام

آگاهی سرچشمه بندگی است و افزایش خودشناسی موجب درک بیشتر فقر و نیازمندی به خدا است.

ترسیم رابطه خداوند، جهان هستی و معرفت عمیق به خدا

خداوند نور هستی است، یعنی تمام موجودات، «وجود» خود را از او می‌گیرند و به‌سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارند و وجودشان به او وابسته است.

هر چیزی در این جهان بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی (نه نوری از انوار الهی) محسوب می‌شود. هر موجودی در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

آیه‌شناسی

اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

ترجمه:

خداوند نور آسمان‌ها و زمین است.

پیام

همه مخلوقات به خداوند نیازمندند و تجلی بخش وجود او هستند. فقط خداوند، نور است پس ما نور نیستیم و تابش و آیه و نشانه او هستیم.

شعر مرتبط:

دلی‌کز معرفت نور و صفا دید به هر چیزی که دید، اول خدا دید
به هر جا بنگرم کوه و در و دشت نشان از قامت رعنا تو بینم

حدیث‌شناسی

امیرالمؤمنین (ع):

«مَا رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ وَمَعَهُ»

ترجمه:

هیچ چیزی را ندیدم مگر اینکه خداوند را قبل و بعد از آن دیدم.

پیام

خداوند نور هستی است، هر یک از مخلوقات تجلی خداوند و آیه‌ای از آیات الهی است.

نکته

معرفت عمیق و والا: اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند.

ناتوانی انسان در شناخت چیستی و ذات خداوند

خداوند نامحدود است و ذهن ما گنجایش درک ذات و چیستی او را ندارد؛ لازمه شناخت (معلول) هر چیزی احاطه و دسترسی به آن (علت) است.

حدیث‌شناسی

پیامبر اکرم (ص):

«تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ»

ترجمه:

در همه چیز تفکر کنید ولی در ذات خداوند تفکر نکنید.

پیام

ممنوعیت تفکر در چیستی و ذات خداوند به دلیل محدودیت توانایی تفکر انسان

درس دوم: یگانه بی‌همتا

مهم‌ترین اعتقاد دینی ← توحید و یکتاپرستی { اسلام: دین توحید }
 { قرآن: کتاب توحید } در اسلام بدون اعتقاد به توحید، هیچ اعتقاد دیگری معنا ندارد.

توحید: سرلوحه دعوت همه پیامبران بوده.

توحید و برخی مراتب آن

به جدول زیر توجه کنید:

مرتبۀ توحید	شرح مرتبه	آیه مرتبط
اصل توحید	اعتقاد به خدای یگانه و اینکه او بی‌همتاست و شریکی ندارد.	(قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ...)
توحید در خالقیت	خداوند تنها مبدأ و خالق جهان است و در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد.	(اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ...)
توحید در مالکیت	جهان تنها از آن خداوند است، پس تنها مالک آن نیز هست.	(وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ)
توحید در ولایت	تنها خداوند صاحب اختیار جهان است و حق تصرف و تغییر و سرپرستی و فرمانروایی دارد.	(مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا)
توحید در ربوبیت	او به‌تنهایی اقدام به تدبیر و پرورش جهان، اداره کردن هستی و... می‌نماید.	(قُلْ أَغْنِيَ اللَّهُ أَبْغَى رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...)

شرک و مراتب آن

به جدول زیر توجه کنید:

مرتبۀ شرک	شرح مرتبه	آیه مرتبط
اصل شرک	اعتقاد به اینکه خداوند دارای شریک است.	-
شرک در خالقیت	اعتقاد به دخالت دیگران در آفرینش جهان هستی	(شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ)
شرک در مالکیت	اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگران هم مالک بخشی از جهان هستند.	-
شرک در ولایت	اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که سرپرستی جهان را بر عهده دارند و خودشان حق تصرف در جهان را دارند.	(وَلَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا)
شرک در ربوبیت	اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که صاحب اختیار جهان‌اند و تدبیر امور موجودات را بر عهده دارند.	-

مرز میان توحید و شرک

اولاً: خداوند رابطه علیت را میان پدیده‌های جهان حاکم کرده است.
 ثانیاً: همان‌گونه که درخواست از پزشک برای درمان بیمار با توحید منافاتی ندارد، درخواست از اولیای الهی برای شفای بیماران نیز منافاتی با توحید ندارد.

جریان تکفیری‌ها و عقاید آن‌ها

بیشترین ضربه به اسلام را وارد کردند.
 با توسل به اهل بیت مخالف‌اند و این کار را شرک می‌دانند و هر کس این‌گونه باشد را کافر می‌دانند.

درس سوم: توحید و سبک زندگی

سبک‌های زندگی مختلف

- امروزه در بازار سبک زندگی، سبک‌های گوناگونی از زیستن تبلیغ می‌شود.
- ما باید از میان آن‌ها بهترین را انتخاب کنیم.
- باید این انتخاب مهم بر اساس فکر و به‌دور از احساسات باشد و دلیلی محکم و عقل‌پسند از آن حمایت کند.
- هر سبکی از زندگی ریشه در اندیشه‌های خاصی داشته و از جهان‌بینی ویژه‌ای سرچشمه می‌گیرد.
- شناخت آن ریشه‌ها کمک فراوانی به تصمیم‌گیری درست ما خواهد کرد.
- زندگی توحیدی نیز شیوه‌ای از زندگی است که ریشه در جهان‌بینی توحیدی دارد.
- بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد

بازتاب توحید در زندگی

- انسانی که خداوند را به‌عنوان تنها خالق جهان پذیرفته و ایمان دارد که او پروردگار هستی است: رفتاری متناسب با این اعتقاد خواهد داشت و جهت زندگی خود را خدا قرار خواهد داد.
- چنین انسانی در مسیر توحید عملی قرار خواهد گرفت.
- مفهوم توحید عملی: توحید عملی همان بازتاب و معلول توحید در خالقیت و مالکیت و ولایت و ربوبیت در زندگی فرد است.

آیه‌شناسی

(إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ)

ترجمه:

همانا خداوند پروردگار من با شما است.

پیام

ربوبیت الهی اقتضای این را دارد که او را بپرستیم.

- کسی که بنده خداست و او را می‌پرستد، در برابر او خاضع و خاشع است، از او اطاعت می‌نماید و جهت زندگی خود را خدا قرار می‌دهد. چنین انسانی در مسیر توحید عملی حرکت کرده است.

بعد فردی توحید عملی و ثمرات آن

- اطاعت از خداوند و قرار دادن تمایلات درونی و تصمیم‌ها و فعالیت‌های خود در جهت خواست و رضایت الهی، برخورداری از شخصیتی ثابت و پایدار و آرامش روحی، صبوری و استواری در برابر سختی‌ها و مشکلات را در پی دارد.
- ویژگی‌های موحد واقعی:
- همواره انسانی امیدوار است.
- در مقابل سختی‌ها و مشکلات، صبور و استوار است و آن‌ها را زمینه موفقیت‌های آینده‌اش قرار می‌دهد.
- باور دارد که دشواری‌های زندگی نشانه بی‌مهری خداوند نیست، بلکه بستری برای رشد و شکوفایی اوست.
- زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده و پیرو فرمان‌های اوست.
- شخصیتی ثابت و پایدار دارد و برخورداری از آرامش روحی است.
- موجودات جهان را مخلوق خدا می‌بیند و می‌داند که خداوند او را در برابرشان مسئول قرار داده است.

شرک عملی و آثار آن

شرک عملی در بعد فردی: تبعیت از هوای نفس یا طاغوت و بردگی جدید در عصر حاضر است.

آیه‌شناسی

أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ

ترجمه:

آیا دیدی آن کسی را که هوای نفس خود را معبود خود گرفت، آیا تو ضامن او می‌باشی [و به دفاع از او برمی‌خیزی]؟

تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلٌ

پیام

کسانی که هوای نفس خود را معبود خود قرار دهند وارد شرک عملی شده‌اند.

چرا ۲۰ شو؟

< آزمون‌های شبیه‌ساز و پیش‌بینی امتحان نهایی

- ۷ دوره آزمون جامع شبیه‌ساز امتحان نهایی
- آزمون ویژه پیش‌بینی امتحان خردادماه ۱۴۰۴
- نکات احتمالی امتحان خردادماه ۱۴۰۴

< درسنامه کامل

- پوشش ۱۰۰ درصدی کتاب درسی
- نکات مفهومی ویژه امتحان نهایی
- نمودارها و جدول‌های جمع‌بندی

< پاسخنامه ویژه برای یادگیری نمره گرفتن در نهایی

- بارم‌بندی کامل پاسخ جهت یادگیری پاسخ‌نویسی تشریحی
- آموزش مهارت‌ها و فوت و فن نمره گرفتن در امتحان نهایی
- بارم‌بندی یکسان سؤالات با مصوبه امتحانات آموزش و پرورش

< بانک سؤالات تشریحی

- پوشش تمام سؤالات امتحان نهایی سال‌های اخیر
- سؤالات تألیفی میکروطبقه‌بندی شده از تمام نکات کتاب
- تنوع کامل سؤالات بر اساس شیوه‌نامه بلوم (مصوب آموزش و پرورش)

< بسته شب امتحان ۲۰ شو

- نمودارهای دوپینگ فوری برای مرور فوق سریع شب امتحان + جمع‌بندی خلاصه صوتی کتاب از زبان مؤلف

سایر کتاب‌های ۲۰ شو

9 786228 481241

www.digimaze.org

www.biomaze.ir